

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПЕРСПЕКТИВ УКРАЇНИ¹

Корнеєв Володимир Вікторович,
доктор економічних наук, професор
Хомутенко Алла Віталіївна,
кандидат економічних наук, доцент

У статті проаналізовані особливості функціонування державних фінансів і ринку капіталів України. Акцентовано на прогалинах вітчизняної системи управління державними фінансами, які підтверджені офіційними даними Державної аудиторської служби України та Рахункової палати. Визначені стратегічні, середньострокові та тактичні завдання, що постали перед Україною у зв'язку з підписанням Угоди про асоціацію. Показано методи та інструменти їх вирішення. Обґрунтовано напрями удосконалення управління державними фінансами. Наголошено, що реформування ринку капіталів України повинно передбачати застосування норм Директиви ЄС «MiFID» для покращення інвестиційного клімату держави. При цьому необхідна не тільки концентрація фінансових інститутів, а й диверсифікація фінансових інструментів.

Ключові слова: фінансовий сектор, державні фінанси, ринок капіталів.

Korneev Volodymyr, Khomutenko Alla

TRANSFORMATION OF THE FINANCIAL SECTOR IN THE CONTEXT OF THE INTEGRATION PROSPECTS OF UKRAINE

The peculiarities of government finance and capital markets are analyzed in the article. The presence of gaps in the national system of public financial management is established. It is evidenced by official data of the State Audit Service of Ukraine and the Accounting Chamber. The strategic, medium-term and tactical objectives facing Ukraine in connection with the signing of the Association Agreement are defined. In order to solve these problems it is suggested to use a set of methods and tools. The made steps towards improving public finance management in Ukraine are studied. Directions improving the functions of the organization, planning, motivation and control to facilitate the optimization of public finances are investigated. It is found that in reforming the capital market it is necessary primarily to improve domestic legal framework through the application of MiFID. It is found that in the implementing rules of the Association Agreement between Ukraine and the EU it is necessary to talk and strive not only towards concentration of financial institutions, but also ensure the diversification of financial instruments.

Keywords: financial sector, public finance, capital markets.

Євроінтеграційні процеси обумовили необхідність реформування усіх сфер державного управління в Україні, серед яких важливе значення мають реформи у фінансовому секторі економіки, і зокрема – у сегменті державних фінансів і ринків

капіталу. У цьому руслі актуалізуються завдання щодо підвищення ефективності дії механізмів управління фінансовими ресурсами, що продукуються у секторах загальнодержавного управління, фінансових і нефінансових корпорацій.

¹ Стаття є розширеним варіантом виступу на засіданні «круглого столу» на тему «Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС», який відбувся 3 грудня 2015 р. у Національному інституті стратегічних досліджень.

У рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС (*далі* – Угода) [1] перспективи її реалізації передбачають поглиблення співпраці з країнами та інститутами ЄС.

Положення цієї Угоди в частині економічного і галузевого співробітництва представлені в Розділі V, який має однойменну назву. У частині аналізу можливостей фінансового співробітництва в даній статті розглядаються такі глави цього розділу: «Управління державними фінансами: бюджетна політика, внутрішній контроль» (Глава 3), «Оподаткування» (Глава 4), «Фінансові послуги» (Глава 12).

Мета статті. Відповідно до зазначених актуальних економічних завдань сьогодення, ця стаття спрямована на обґрунтування стратегічних орієнтирів і тактичних заходів підвищення ефективності функціонування фінансового сектору України в умовах поглиблення міждержавних євроінтеграційних зв'язків.

Багатоаспектна проблематика євроінтеграційних перспектив економіки України досліджується в працях таких вітчизняних фахівців, як О. Білорус, І. Бураковський, О. Власюк, В. Воротін, А. Гальчинський, В. Геєць, В. Горбулін, Д. Лук'яненко, В. Козюк, Ю. Макогон, С. Савельєв, В. Сіденко, А. Старостіна, С. Пирожков, Т. Циганкова, В. Чужиков, А. Філіпенко, О. Шнирков, В. Юрчишин та інших. Віддаючи належне їх науковому доробку, слід констатувати, що низка нормативно-правових засад та організаційно-прикладних аспектів реформування фінансового сектору економіки України в євроінтеграційному напрямі потребують удосконалення і узгодження на рівнях міждержавного і корпоративного співробітництва.

Необхідність удосконалення функціонування фінансового сектору України в контексті євроінтеграційних перспектив України є нагальною. У цій частині проаналізуємо окремі особливості функціонування вітчизняних державних фінансів і ринку капіталів.

Для аналізу особливостей розвитку державних фінансів багату палітру дають звіти про результати контрольно-переві-

рочної роботи Рахункової палати (*далі* – РП) та Державної аудиторської служби України (до 28.10.2015 р. – Державна фінансова інспекція України (ДФІ) [3]). Так, РП за період з 2005 по 2015 рр. виявляла від 2,06 % до 5,98 % незаконно та неефективно використаних коштів державного бюджету та державних цільових фондів у загальній сумі витрат таких централізованих фондів грошових коштів. Державна аудиторська служба України за обсягом виявлених фінансових правопорушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних загальнодержавних ресурсів, виявила порушення в обсязі близько 6 % загальної суми видатків державного бюджету та державних позабюджетних фондів [4; 5; 6; 7]. Наведені дані свідчать про наявність прогалин у системі управління державними фінансами України, які потребують усунення, в тому числі й за рахунок імплементації кращої міжнародної практики управлінської діяльності.

Ретроспективно, першим кроком у напрямку удосконалення системи управління державними фінансами стало прийняття 01.08.2013 р. Стратегії розвитку системи управління державними фінансами (*далі* – Стратегія). Стратегією визначено напрями реформування наступних складових системи управління державними фінансами: «податкова система; середньострокове бюджетне прогнозування, середньострокове бюджетне планування, програмно-цільовий метод, стратегічне планування на рівні міністерств, інших головних розпорядників бюджетних коштів; управління ліквідністю державних фінансів та державним боргом; квазіфіскальні операції; система бухгалтерського обліку в державному секторі; система державних закупівель; державні інвестиції; державний внутрішній фінансовий контроль; незалежний зовнішній фінансовий контроль; протидія корупції; доступ громадськості до інформації з питань бюджету» [8, 1]. Водночас, на наш погляд, перераховані статті є швидше напрямками, за якими необхідно проводити реформування, ніж складовими системи управління державними

фінансами, оскільки до складових державних фінансів належать: державний бюджет, державні позабюджетні фонди та фонди грошових коштів суб'єктів господарювання державного сектору економіки.

Передбачені Стратегією розвитку системи управління державними фінансами завдання середньострокового характеру, які відповідно до встановлених норм повинні виконуватися протягом двох років, повною мірою не виконані. Слід зазначити, що Міністерство фінансів України в Аналітичній довідці «Про хід виконання Плану заходів щодо реалізації Стратегії розвитку системи управління державними фінансами (за I квартал 2015 року)» підкреслило окремі норми Стратегії, які залишаються не реалізованими та потребують особливої уваги [9]. Зокрема, станом на кінець 2015 р. не відбувся «перехід до системи оподаткування об'єктів нерухомого майна на основі вартості», не запроваджене програмне «забезпечення для обслуговування місцевих бюджетів з використанням програмно-цільового методу», не збільшено середньозважений строк «погашення державного боргу в результаті використання довгострокових боргових інструментів» та ін.

Водночас в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС передбачено, що «співробітництво в галузі управління державними фінансами спрямовуватиметься на забезпечення розвитку бюджетної політики і надійних систем внутрішнього контролю та зовнішнього аудиту...» [1, глава 3, ст. 346]. Це обумовлює необхідність уточнення окремих норм Стратегії з метою приведення їх у відповідність до норм функціонування фінансових систем країн європейського співтовариства.

Угодою про асоціацію між Україною та ЄС до першочергових завдань реформування системи управління державними фінансами віднесено підвищення рівня результативності бюджетної політики, тобто формування та реалізація такого комплексу заходів, який сприятиме: розвитку конкурентоспроможності національної економіки; збалансовано-

сті бюджету; реалізації виваженої боргової політики; підвищенню соціальних стандартів.

Досягнення поставлених стратегічних цілей бюджетної політики забезпечується через вирішення тактичних завдань, які закріплюються у відповідних нормативно-правових актах, а саме: у постановах Верховної Ради України, присвяченим основним напрямом бюджетної політики на певний бюджетний рік (бюджетних резолюціях). У бюджетних резолюціях знаходять відображення тактичні цілі не лише бюджетної політики, а й податкової та боргової політики. Так, наприклад, у проекті бюджетної резолюції на 2016 р., розробленої «відповідно до Угоди про асоціацію Україна – ЄС» [10], передбачено:

- «збереження з урахуванням податкового законодавства частки перерозподілу валового внутрішнього продукту через зведений бюджет на рівні не вищому, ніж враховано при затвердженні Державного бюджету України на 2015 рік (33,5 %)»;
- «утримання граничного обсягу дефіциту державного бюджету в межах 3 % валового внутрішнього продукту»;
- «фінансування дефіциту спеціального фонду державного бюджету за рахунок кредитів (позик), що залучаються державою від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій для виконання інвестиційних проектів»;
- «встановлення граничного обсягу надання державних гарантій на бюджетний період не більш як 5 % доходів загального фонду державного бюджету»;
- «скорочення боргового навантаження на економіку, в тому числі за підтримки міжнародного фінансування (переважно рефінансування боргу) та управління державним боргом, що дасть змогу зменшити виплати, пов'язані з обслуговуванням і погашенням державного боргу в найближчі роки»;
- «створення системи управління ризиками державного боргу з метою запобігання піковим навантаженням на державний бюджет, розвитку вторинного ринку державних облігацій за рахунок

проведення активних операцій з державним боргом із залученням тимчасово вільних коштів єдиного казначейського рахунку у межах граничного обсягу державного боргу на кінець бюджетного періоду».

Для досягнення поставлених тактичних завдань бюджетної та податкової політики застосовуються окремі інструменти: податки, збори, обов'язкові платежі, доходи від операцій з капіталом, бюджетні асигнування, бюджетні інвестиції, трансферти. Одним з основних інструментів реалізації податкової політики є податки та їх елементи. Наприкінці 2015 р. питання удосконалення податкового законодавства в Україні було одним з наріжних каменів державної фінансової політики. І після тривалих перемовин Міжнародний валютний фонд погодився з баченням Міністерства фінансів щодо необхідності проведення податкової реформи в Україні [11].

З огляду на те, що вхідні фінансові потоки Державного бюджету України, відповідно до даних Державної казначейської служби України, на 80 % (у 2014 р. податкові надходження становили 78,46 % доходів державного бюджету) формуються у вигляді податкових платежів [5], нормами Угоди про асоціацію передбачено заходи з удосконалення управління у сфері оподаткування. Першочерговою у цьому контексті є імплементація принципів управління у сфері оподаткування, зокрема: «прозорості, обміну інформацією та добросовісної податкової конкуренції» [1, глава 3, ст. 350]. Крім того, з метою якісного покращення такого управління встановлено необхідність розвитку податкової системи та податкових органів і здійснення заходів щодо боротьби з податковим шахрайством. У цьому контексті перед Україною поставлене завдання з проведення податкової реформи з метою формування функціонуючої системи оподаткування та адміністрування.

Доцільно зауважити, що тактичні завдання податкової політики знайшли відображення у бюджетній резолюції на 2016 р., де, зокрема, передбачено [9]:

- удосконалення податкового законодавства через запровадження непрямих методів контролю за відповідністю доходів і витрат фізичних осіб;

- перегляд системи оподаткування підприємств незалежно від форми власності, які провадять господарську діяльність з видобутку природного газу;

- розширення бази оподаткування місцевих податків і зборів;

- внесення змін до законодавчих актів щодо зниження навантаження на фонд оплати праці з метою детінізації заробітної плати;

- підвищення дієвості податкового контролю за трансфертним ціноутворенням.

В Угоді наголошено на необхідності подальшого розвитку середньострокового бюджетного прогнозування/планування та програмно-цілових підходів у бюджетному процесі. Крім того, передбачено необхідність забезпечення транспарентності інформації «з питань планування і виконання бюджету та стану державного боргу» [1, глава 3, ст. 347]. У контексті виконання встановлених норм у проекті бюджетної резолюції на 2016 р., зокрема, регламентовано необхідність «запровадження державного стратегічного планування як передумови для переходу на середньострокове бюджетне планування, забезпечивши узгодження порядків та строків розроблення прогнозних і програмних документів економічного та соціального розвитку і складання проекту державного бюджету». Досягнення поставлених завдань сприятиме підвищенню ефективності реалізації такої функції управління державними фінансами як планування.

Функцію управління державними фінансами – державний фінансовий контроль, згідно з Угодою, передбачено вдосконалювати за рахунок «імплементації стандартів та методик Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (*INTOSAI*), а також обміну найкращими практиками ЄС у галузі зовнішнього контролю та аудиту державних фінансів» і «подальшого розвитку системи державного внутрішнього фінансового контролю шляхом гармонізації з

міжнародно визнаними стандартами (Інститут внутрішніх аудиторів (ІІА), Міжнародна федерація бухгалтерів (ІFAC), INTOSAI) та методологіями, а також найкращою практикою ЄС щодо внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в державних органах» [1, глава 3, ст. 347]. Крім того, у міжнародному документі відзначено необхідність дотримання вітчизняними суб'єктами контролю таких основоположних принципів, як: підзвітність, прозорість, економність, ефективність та результативність. Вірогідно, що практична реалізація норм Угоди про асоціацію в частині вдосконалення фінансового контролю сприятиме підвищенню результативності контрольних заходів органів Рахункової палати та Державної аудиторської служби України. Це, у свою чергу, позитивно вплине на ефективність використання фінансових та матеріальних загальнодержавних ресурсів.

Перші кроки у визначеному напрямі Україною вже зроблені. Так, 02.07.2015 р. Верховною Радою України прийнято новий Закон України «Про Рахункову палату», де враховані передбачені Угодою про асоціацію Україна – ЄС принципи, на яких повинна будуватися діяльність Рахункової палати, вимоги щодо вдосконалення зовнішнього контролю державних фінансів, який провадиться у формі аудиту [12].

У тексті Угоди про асоціацію не повною мірою формалізовані перспективи реформування фінансів державних підприємств, які, з одного боку, впливають на стан бюджетних ресурсів, а з іншого – забезпечують населення суспільно важливими товарами (роботами, послугами). Саме тому при реформуванні системи управління державними фінансами значна увага повинна бути приділена управлінню фінансами державних підприємств, що дасть змогу досягнути максимального соціально-економічного ефекту від управлінської діяльності.

Виконання норм Угоди про асоціацію між Україною та ЄС з боку нашої держави вимагає вдосконалення організаційної функції управління державними фінансами. У зв'язку з чим потре-

бує реалізації адміністративно-територіальна реформа та реформа територіальної організації влади, які спрямовані на бюджетну децентралізацію, скорочення кількості й оптимізацію структури інституцій державного управління загалом та управління державними фінансами зокрема.

Невід'ємною функцією управління державними фінансами є мотивація учасників процесу управління, від ефективності реалізації якої залежить рівень дієвості усієї системи управління. Саме тому необхідно здійснити реформування системи мотивації у напрямі активного впровадження у практику групи методів як матеріальної мотивації (премії, надбавки та інше), так і нематеріальної (кар'єрне зростання, соціальне забезпечення та інше) залежно від рівня результативності управлінської діяльності відповідних посадових осіб уповноважених інституцій.

У частині реформування ринків капіталу, які апriorі є транснаціональними, для фінансової системи України важливою є імплементація норм Директиви 2006/48/ЄС від 14.06.2006 р. [13]. Ця директива спрямована на регулювання діяльності компаній, що постійно надають послуги з інвестування та/або займаються інвестиційною діяльністю на професійній основі. Фактично це стосується як банків, так і групи установ небанківського сектору (інститутів спільного інвестування, пенсійних фондів, компаній з управління активами та інших структур). Також ця директива визначає вимоги до створення і функціонування регульованого (державою та саморегулювальними організаціями) ринку капіталів, принципи ліцензування інвестиційної діяльності його учасників, умови надання інвестиційних послуг, режим регулювання питань виконання угод щодо різних фінансових інструментів.

Експертне передбачення ймовірних наслідків застосування норм Директиви у вітчизняному нормативно-правовому полі дає змогу відстежити, що в рамках імплементації норм Угоди про асоціацію між Україною та ЄС потрібно говорити і спрямовувати зусилля не тільки у на-

прямі концентрації фінансових інститутів (за показником капіталу наприклад, як це наразі відбувається у банківській сфері), а й забезпечувати диверсифікацію фінансових інструментів. Це забезпечить розширений доступ фінансових послуг для масових учасників ринків капіталу, що є надзвичайно важливим регуляторно-дозвільним аспектом розвитку зарубіжних фінансових систем.

Висновок

Імплементация та уніфікація норм національного законодавства з нормами Угоди про асоціацію між Україною та ЄС є необхідними в рамках євроінтеграційних зусиль і перспектив економічного розвитку України. Реформування систе-

ми управління державними фінансами, зокрема, реформи податкового, митного і контрольно-ревізійного спрямування, набувають при цьому першочергового значення. У частині розвитку ринку капіталів діяльність банківських та інших фінансових інститутів України державні зусилля повинні бути спрямовані на забезпечення прозорості і доступності надання відповідних ліцензованих послуг для широкого загалу. Це є визначальною умовою розвитку міжнародних ринків капіталів.

Унормування вітчизняного фінансового законодавства в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС сприятиме підвищенню ефективності і дієвості системи управління розвитком фінансового сектору економіки.

Список використаних джерел

1. *Угода* про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011
2. *Економічна* складова угоди про асоціацію між Україною та ЄС: наслідки для бізнесу, населення та державного управління / Інститут економічних досліджень та політичних консультацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ier.com.ua/files//Projects/2013/EU_Ukraine/Economic_red.pdf
3. *Про утворення* Державної аудиторської служби України : постанова Кабінету Міністрів України № 868 від 28.10.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248594452>
4. *Звіти* Міністерства соціальної політики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/category?cat_id=160211
5. *Річні звіти* Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>
6. *Звіти* Рахункової палати [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/32826>
7. *Звіти* про результати діяльності Державної фінансової інспекції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/46964>
8. *Про стратегію розвитку системи управління державними фінансами* : розпорядження Кабінету Міністрів України № 774-р від 1.08.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/774-2013-%D1%80>
9. *Аналітична довідка* про хід виконання Плану заходів щодо реалізації Стратегії розвитку системи управління державними фінансами (за I квартал 2015 року) від 29.05.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/news/view/analitichna-dovidka-probid-vikonannja-planu-zahodiv-schodo-realizacii-strategii-rozvitku-sistemi-upravlinnja-derzhavnimi-finansami-%28za-i-kvartal-2015-roku%29?category=novini-ta-media&subcategory=vsi-novini>
10. *Про основні* напрямки бюджетної політики на 2016 рік : проект Постанови Верховної Ради України № 2623-д від 04.06.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55450
11. *Мінфін* переконав МВФ у необхідності проведення податкової реформи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/news/view/minfin-perekonav-mvf-u-neobkhidnosti-provedennia-podatkovoi-reformy?category=novini-ta-media&subcategory=vsi-novini>
12. *Про Рахункову* палату : закон України № 576-VIII від 02.07.2015 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/576-19/page1>
13. *Про започаткування* та здійснення діяльності кредитних установ : директива 2006/48/ЄС від 14.06.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_862

References

1. *Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odnii storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony* vid 27.06.2014 r. [The EU-Ukraine Association Agreement, from June 27 2014]. (2016, March 25). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/984_011 [in Ukrainian].
2. *Ekonomichna skladova uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta YeS: naslidky dla biznesu, naselenia ta derzhavnoho upravlinnia* / Instytut ekonomichnykh doslidzhen ta politychnykh konsultatsii [Site of The Institute for Economic Research and Policy Consulting]. (2016, March 25). <http://www.ier.com.ua>. Retrieved from http://www.ier.com.ua/files/Projects/2013/EU_Ukraine/Economic_red.pdf [in Ukrainian].
3. *Pro utvorennia Derzhavnoi audytorskoï sluzhby Ukrainy* : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy [The Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On the establishment of the State Audit Service of Ukraine”]. (2016, March 25). <http://www.kmu.gov.ua>. Retrieved from <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248594452> [in Ukrainian].
4. *Zvityi Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy* [Site of The Ministry of Social Policy of Ukraine]. (n.d.). <http://www.mlsp.gov.ua>. Retrieved from http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/category?cat_id=160211 [in Ukrainian].
5. *Richni zvityi Derzhavnoi kaznacheiskoi sluzhby Ukrainy* [Site of The State Treasury Service of Ukraine]. (n.d.). <http://treasury.gov.ua>. Retrieved from <http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477> [in Ukrainian].
6. *Zvityi Rakhunkovoi palaty* [Site of The Accounting Chamber]. (n.d.). Retrieved from <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/32826> [in Ukrainian].
7. *Zvityi pro rezultaty diialnosti Derzhavnoi finansovoi inspektsii Ukrainy* [Site of The State Audit Service of Ukraine]. (n.d.). <http://www.dkrs.gov.ua>. Retrieved from <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/publish/article/46964> [in Ukrainian].
8. *Pro stratehiu rozvytku systemy upravlinnia derzhavnymy finansamy* : rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy № 774-r vid 1.08.2013 r. [The Disposal Cabinet of Ministers of Ukraine «On the strategy of public finance management”, from August 1 2013, № 774-r]. (2016, March 25). Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/774-2013-%D1%80> [in Ukrainian].
9. *Analitichna dovidka pro khid vykonannia Planu zakhodiv shchodo realizatsii Stratehii rozvytku systemy upravlinnia derzhavnymy finansamy (za I kvartal 2015 roku) vid 29.05.2015 r.* [Site of The Ministry of Finance of Ukraine]. (n.d.). <http://www.minfin.gov.ua> Retrieved from <http://www.minfin.gov.ua/news/view/analitichna-dovidka-pro-hid-vikonannja-planu-zahodiv-schodo-realizacii-strategii-rozvitku-sistemi-upravlinnja-derzhavnimi-finansami-%28za-i-kvartal-2015-roku%29?category=novini-ta-media&subcategory=vsi-novini> [in Ukrainian].
10. *Pro osnovni napriamky biudzhetnoi polityky na 2016 rik* : proekt Postanovy Verkhovnoi Rady Ukrainy № 2623-d vid 04.06.2015 r. [Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine «On the main directions of budgetary policy for 2016», from June 4 2015, № 2623-d]. (2016, March 25). Retrieved from http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55450
11. *Minfin perekonav MVF u neobkhidnosti provedennia podatkovoi reformy* [Site of The Ministry of Finance of Ukraine]. (n.d.). <http://www.minfin.gov.ua> Retrieved from <http://www.minfin.gov.ua/news/view/minfin-perekonav-mvf-u-neobkhidnosti-provedennia-podatkovoi-reformy?category=novini-ta-media&subcategory=vsi-novini>
12. *Pro Rakhunkovu palatu* : zakon Ukrainy № 576-VIII vid 02.07.2015 r. [The Law of Ukraine “On the Accounting Chamber”, from July 2 2015]. (2016, March 25). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/576-19/page1> [in Ukrainian].
13. *Pro zapochatkuvannia ta zdiisnennia diialnosti kredytnykh ustanov* : dyrektyva 2006/48/ES vid 14.06.2006 r. [Directive 2006/48/EU “On the taking up and pursuit of credit institutions”, from June 14 2006]. (2016, March 25). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_862